

Duurzaamheidsmaatregelen voor woonhuismonumenten en het gemeentelijk beleid

Informatieavond Schouwen-Duiveland

28 november 2022

Karin Vlaar (adviseur Dorp, Stad en Land)

- **Monumentenlid Welstands-/ Monumentencommissie**
- **830 Rijksmonumenten; 315 gemeentelijke monumenten**
- **Erfgoedwet**
- **Beleid Gemeente; Welstandsnota 2012**
  - **Monumenten; welstandsniveau 1**

- **Beleid Gemeente; Welstandsnota 2012**

- **Zonnepanelen op rijksmonumenten of gemeentelijke monumenten**

Het plaatsen/ aanbrengen van zonnecollectoren, zonnepanelen en zonneboilers op de hellende dakvlakken, op platte daken of aan gevels zijn niet toegestaan.

- **Overgangperiode vanaf c.a. 2019. Gemotiveerd afwijken van beleid. Maatwerk.**

Voorstel aan raad aanpassing welstandsnota 2022.

- **Beleid Gemeente; Welstandsnota 2012**

- **Voorstel aan raad aanpassing welstandsnota 2022.**

- hellende daken uit het zicht (voorkeur)
het dak kan het extra gewicht dragen;
de panelen liggen boven de dakpannen (opbouw);
de panelen inclusief randen hebben een egaal zwarte kleur (all black); en
de dakvorm of dakbedekking is niet bijzonder (geen spits, koepel, riet, zink, enzovoorts).
- hellende daken in het zicht
er zijn geen alternatieven op andere plekken – ook niet in de buurt – of met andere systemen;
er is een zorgvuldig ontworpen legplan voor de panelen;
er is geen onevenredige visuele verstoring van het monument of de directe omgeving;
het dak kan het extra gewicht dragen;
de panelen liggen boven de dakpannen (opbouw);
de panelen inclusief randen hebben een egale kleur die aansluit bij het dak, bijvoorbeeld het
rood van de pannen; en de ligging van het monument, de dakvorm of dakbedekking is niet
bijzonder (geen locatie met hoge waarden binnen een bijzonder gebied, ensemble of
complex; geen spits, koepel, riet, zink, enzovoorts).

Beleid Duurzaamheidsmaatregelen

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Meer mogelijkheden voor zonnepanelen op erfgoed

Gemeenten hebben de mogelijkheid een vergunning te verlenen voor het plaatsen van zonnepanelen op erfgoed **in het zicht**, als plaatsing uit het zicht niet mogelijk is. De criteria voor het verlenen van een vergunning zijn voortaan de mate van visuele verstoring van het erfgoed en of er sprake is van een zorgvuldig afgewogen ontwerp. Dat staat in het nieuwe adviesbeleid van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Zo kunnen gemeenten bijdragen aan het landelijke beleid dat past binnen het Klimaatakkoord.

Dit blijft hetzelfde: uit het zicht

Voor een vergunning:

- De panelen zonder spiegelrand zijn zorgvuldig geplaatst
- Er gaan geen cultuurhistorische waarden verloren

Industrieel erfgoed

Het benutte dakvlak in dit voorbeeld is zichtbaar vanuit de openbare ruimte. Alleen mogelijk met een zorgvuldig ontworpen plan.

Kerk

De bijzondere dakvorm, dakbedekking en cultuurhistorische waarden maken zonnepanelen in het zicht hier niet wenselijk.

Dit is nieuw: in het zicht

Voor een vergunning:

- Het is niet mogelijk om zonnepanelen uit het zicht te plaatsen
- Elders opwekken voor eigen gebruik is niet mogelijk of rendabel
- Er wordt er geen cultuurhistorische groenaanleg gekapt
- Er is een zorgvuldig ontworpen plan opgesteld en visuele verstoring wordt voorkomen

Landhuis/buitenplaats

Soms is het mogelijk om de zonnepanelen elders op het perceel te plaatsen zonder waardevolle groenaanleg aan te tasten.

Grachtenpanden

De matzwarte panelen in dit voorbeeld zijn zorgvuldig uit het zicht geplaatst.

Jaren 30-woningen

In dit voorbeeld zijn rode panelen op de rode daken geplaatst volgens een seriematig ontwerp.

Pandeigenaren: vergunning aanvragen bij gemeente

- Voor het plaatsen van zonnepanelen is altijd een vergunning nodig
- Het beleid van de gemeente is altijd leidend en kan afwijken van het beleid van de RCE
- Bij bijzondere panden kan de RCE gevraagd worden om advies

- **Beleid Gemeente; Welstandsnota 2012**

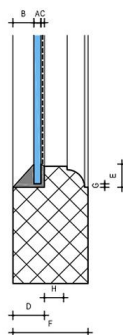
- **Kozijnen en toepassing isolatieglas**

- Behouden van authentieke vensterindeling en kozijnprofielen.
- Behouden van oorspronkelijke materialisering.

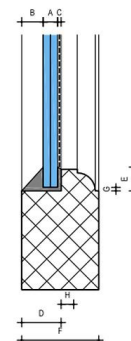
Mogelijkheden in bestaande kozijnen is maatwerk.

NB let ook op kierdichting

Beleid Duurzaamheidsmaatregelen

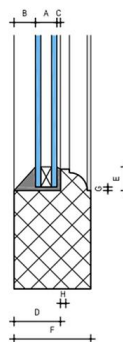
Enkel glas met HR-coating

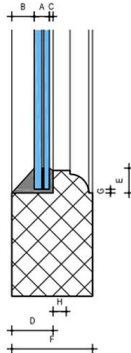
Gelaagd glas met HR-coating

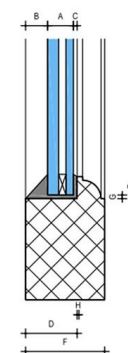
Isolerende glasfolie

Extra dun isolerend dubbelglas

Vacuümglas

Isolerend dubbelglas

Bron Stichting ERM;
mogelijkheden van
isoleren van vensters
in monumenten.

- **Beleid Rijksoverheid; Erfgoedwet**
  - Naisoleren van monumenten
    - Kans op schade aan materiaal en ontstaan van ongezond klimaat.
- **Isoleren: wat gebeurt er dan eigenlijk?**
  - Inpakken gebouw om warmteverlies te beperken
  - Natuurlijke ventilatie verdwijnt (grotendeels)
  - Vochthuishouding verandert

- **Beleid Rijksoverheid; Erfgoedwet**

- Naisoleren van monumenten

Oorzaken

- Koudebruggen
- Gebrekkige ventilatievoorziening
- Damprem ontbreekt of verkeerd aangebracht
- Isolatie binnenzijde wanneer niet geschikt

Gevolgen

- Vocht in gebouwconstructie
- Houtrot
- Schimmels en zwammen
- Ongezond binnenklimaat

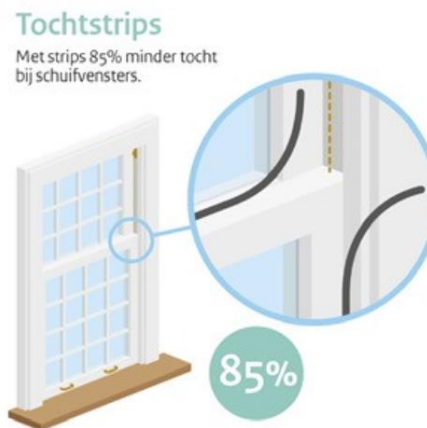
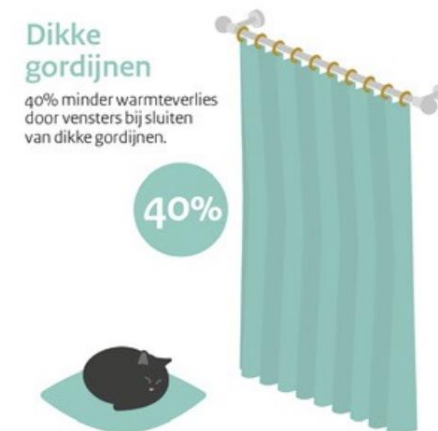

- **Beleid Rijksoverheid; Erfgoedwet**
  - Naisoleren van monumenten
  - Advies van professional bekend met verduurzaming monumenten
  - Bouwfysische rapport incl. dampspanningsberekening van alle belangrijke / kritische aansluitingen.
  - Uitvoering door deskundige partij met ervaring isoleren monumenten
  - NB informatie te vinden websites;
    - Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed
    - Stichting ERM
    - Monumenten.nl

- **Beleid Rijksoverheid; Erfgoedwet**
  - **Vloerverwarming**
    - **Behoud oorspronkelijk materiaal bv plavuizen of parket.**
    - **Geschikte opbouw vloer**
    - **Hoogteverschillen i.r.t. monumentale trap, monumentale deuren.**
  - **Wtw**
    - **behoud oorspronkelijk materiaal bv stucplafonds of balklagen**
    - **Inpassing kanalen**
    - **Inpassing schachten**

- **Verder advies quickwins**

- **Isolatie dmv luiken, gordijnen, achterzetramen, leidingisolatie etc.**
- **Energiebesparing dmv radiatorfolie, ledverlichting, compartimenteren, radiatorventilatoren, apparaten (ook standby en adapters)**
- **Energiescan**
- **Samenhang vs belang producent**

Monument & Duurzaamheid

Inclusief handige links voor meer informatie

- **Verduurzamen in 10 stappen**
- **Feiten en fabels over verduurzamen**
- **Technieken en innovaties**

M
OPEN
MONUMENTENDAG
DUURZAAMHEIDSPRIJS

De drie finalisten en hun verhaal

- Vragen?